

2 ZDRAVSTVENO STANJE PREBIVALSTVA

2.4 BOLEVNOST

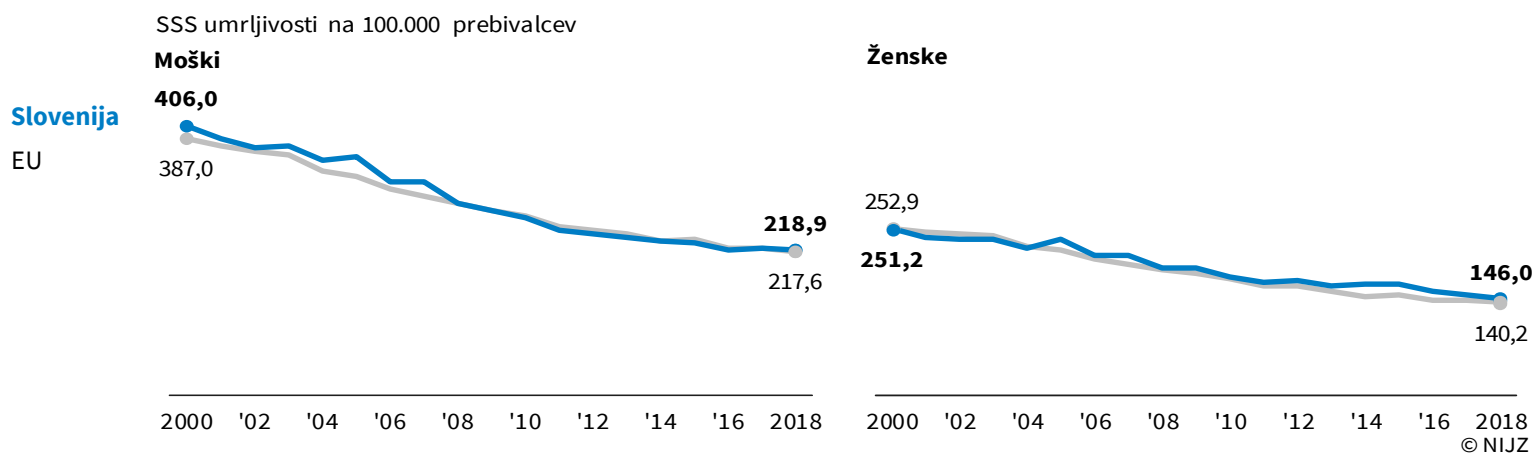
2.4.1 BOLEZNI OBTOČIL (BOLEZNI SRCA IN OŽILJA)

Kljub znatnemu upadu v zadnjih desetletjih bolezni srca in ožilja ostajajo najpogostejši vzrok smrti v Sloveniji, v letu 2020 so predstavljale 32 % vseh smrti (pri ženskah 37 %, pri moških 27 %). Od leta 2009 pri moških bolezni srca in ožilja niso več najpogostejši vzrok smrti, temveč so na 2. mestu, za neoplazmami.

Najpogostejši smrtni bolezni srca sta akutni miokardni infarkt (imenovan tudi srčni infarkt ali srčna kap) in srčna odpoved, medtem ko je med možganskožilnimi boleznimi največ smrti zaradi možganske kapi. Starostno standardizirana stopnja umrljivosti zaradi bolezni srca in ožilja je v osemdesetih in devetdesetih letih prejšnjega stoletja v Sloveniji presegala povprečje EU, vendar se je pri obeh spolih ta razlika zmanjševala in je od leta 2000 na ravni evropskega povprečja. Bolezni srca in ožilja obsegajo vrsto bolezni, povezanih z obtočili. Najpogostejše bolezni srca so ishemična bolezen srca (vključno z akutnim miokardnim infarktom, AMI), motnje srčnega ritma, srčna odpoved (popušcanje srca) ter bolezni srčnih zaklopk. Med možganskožilnimi (cerebrovaskularnimi) boleznimi je najpogostejša možganska kap

(cerebrovaskularni insult, CVI), ki je lahko posledica motenj dotoka krvi v možgane ali možganske krvavitve. Zelo pogosta bolezen srca in ožilja je tudi hipertenzija (visok krvni tlak), ki je hkrati tudi dejavnik tveganja za bolezni srca in za možganskožilne bolezni. Znižanje stopnje umrljivosti za boleznimi srca in ožilja je znatno pripomoglo k podaljšanju pričakovane življenjske dobe, kar pripisujemo zmanjšanju nekaterih dejavnikov tveganja, npr. kajenja, preprečevanju akutnih dogodkov (AMI in CVI) z nadzorom vrednosti krvnega tlaka, krvnega sladkorja in krvnih maščob z zdravlili ter izboljšani tehnologiji zdravljenja in ukrepanja ob akutnih dogodkih. Vendar pa možnosti za nadaljnje zmanjševanje ovira porast nekaterih drugih dejavnikov tveganja, kot sta debelost in sladkorna bolezen.

2.4.1 Slika 1: **Starostno standardizirana stopnja umrljivosti zaradi bolezni obtočil** po spolu, Slovenija in EU, 2008–2017

Viri: WHO European Data Warehouse, <https://dw.euro.who.int>, 24. 01. 2022

2.4.1 Tabela 1: **Umrli zaradi boleznih obtočil** po spolu in starostnih skupinah, Slovenija, 2020

		Starostna skupina						SKUPAJ	
		0-34 let	35-44	45-54	55-64	65-74	75+		
Število									
Bolezni obtočil	I00-I99	M	4	29	115	248	592	2.151	3.139
		Ž	-	3	26	95	258	4.221	4.603
Možganskožilne bolezni	I60-I69	M	1	2	15	44	145	577	784
		Ž	-	2	13	22	91	1.027	1.155
Ishemične bolezni srca	I20-I25	M	1	21	73	146	281	482	1.004
		Ž	-	-	4	43	92	625	764
Srčna odpoved	I50	M	-	-	-	1	9	411	421
		Ž	-	-	-	1	9	1.200	1.210
Na 100.000 prebivalcev starostne skupine									
Bolezni obtočil	I00-I99	M	1,0	17,5	73,7	167,7	524,0	2.983,9	297,7
		Ž	-	2,0	17,9	64,4	208,3	3.489,7	440,2
Možganskožilne bolezni	I60-I69	M	-	1,2	9,6	29,7	128,3	800,4	74,3
		Ž	-	1,4	9,0	14,9	73,5	849,1	110,5
Ishemične bolezni srca	I20-I25	M	-	12,7	46,8	98,7	248,7	668,6	95,2
		Ž	-	-	2,8	29,2	74,3	516,7	73,1
Srčna odpoved	I50	M	-	-	-	0,7	8,0	570,2	39,9
		Ž	-	-	-	-	7,3	992,1	115,7

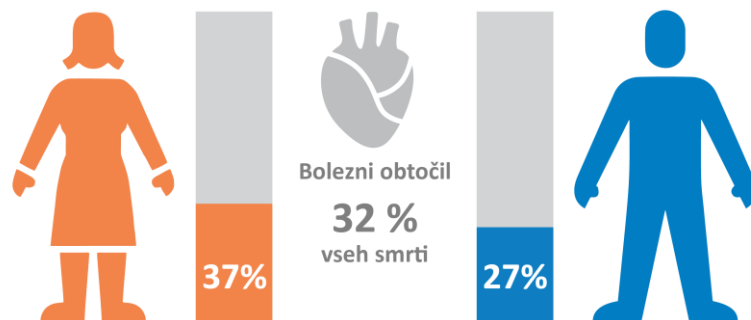
Viri: Zdravniško poročilo o umrli osebi (NIJZ 46)

Za boleznimi obtočil je v letu 2020 umrlo več žensk kot moških, pri obeh spolih je bilo največ oseb v starostni skupini 75 let in več. Pri ženskah so bile vzrok predvsem možganskožilne bolezni in srčna odpoved, medtem ko so bile pri moških pogosteje vzrok ishemične bolezni srca.

V starostnih skupinah do 74 let je za boleznimi obtočil umrlo več moških. AMI in CVI sta pomembna vzroka prezgodnje umrljivosti (pred 65. letom starosti), ki ju je mogoče preprečiti.

2.4.1 Slika 2: **Umrli zaradi bolezni obtočil** po spolu, Slovenija, 2020

Bolezni obtočil so najpogostejši vzrok smrti v Sloveniji, umrlo je več žensk kot moških.

Viri: Zdravniško poročilo o umrli osebi (NIJZ 46)

2.4.1 Slika 3: **Predpisana zdravila za bolezni obtočil**, Slovenija, 2020

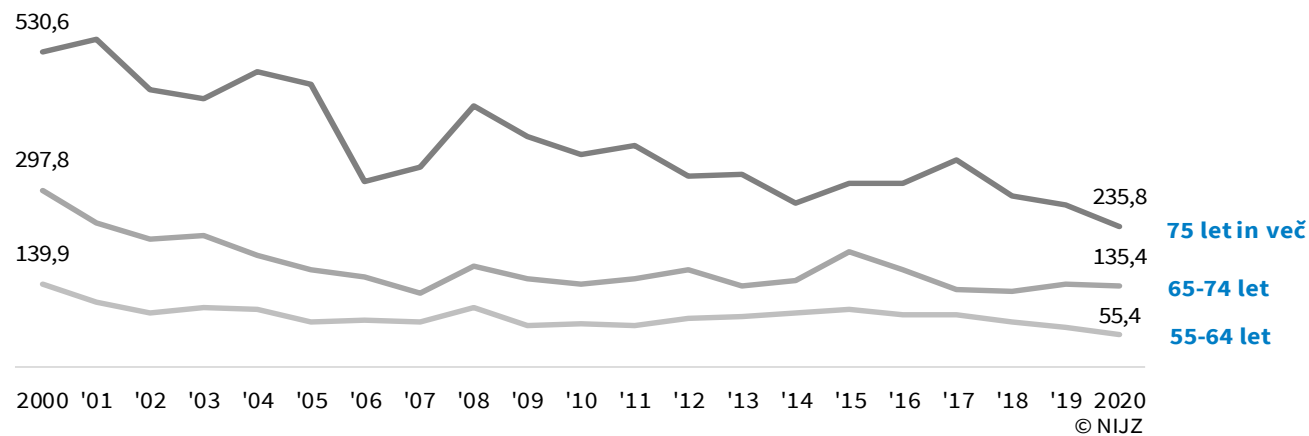
Največ receptov je bilo predpisanih za zdravila za bolezni srca in ožilja.

Viri: Evidenca porabe zdravil izdanih na recept (NIJZ 64)

2.4.1 Slika 4: **Umrli zaradi akutnega miokardnega infarkta (AMI) po starostnih skupinah - MOŠKI**, Slovenija, 2000–2020

na 100.000 prebivalcev starostne skupine

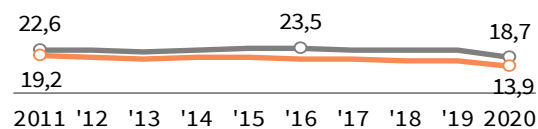
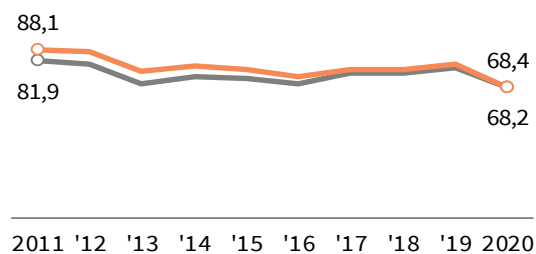
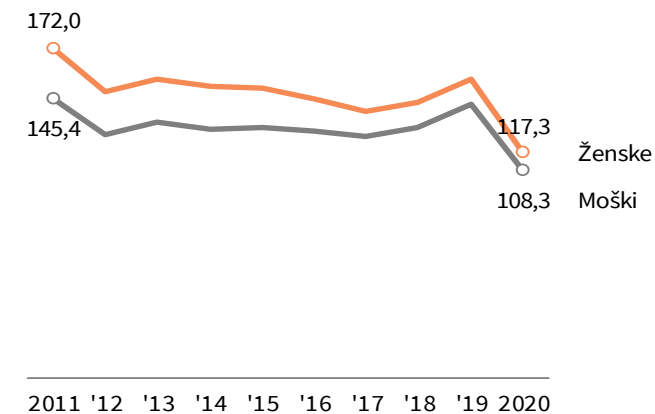

Viri: Zdravniško poročilo o umrli osebi (NIJZ 46)

2.4.1 Slika 5: Hospitalizacije ter obiski v zunajbolnišničnem zdravstvenem varstvu zaradi bolezni obtočil po spolu, Slovenija 2011–2020

na 1.000 prebivalcev

Hospitalizacije¹⁾Zunajbolnišnične obravnave -
specialistična ambulantna dejavnostZunajbolnišnične obravnave - primarna raven²⁾

© NIJZ

¹⁾ Brez tujcev.²⁾ Ne vključuje patronažne dejavnosti.

Viri:

Zbirka bolnišničnih obravnav (hospitalizacij) zaradi vseh vzrokov

Podatki zunajbolnišnične zdravstvene statistike (ZUBSTAT) (NIJZ 2)

Najpogostejši vzroki hospitalizacije zaradi bolezni srca in ožilja so ishemične bolezni srca, srčna odpoved, možganskožilne bolezni in motnje srčnega ritma. Najpogostejši razlogi za ambulantni obisk tako v specialistični zunajbolnišnični obravnavi kot na primarni ravni so hipertenzivne bolezni, bolezni perifernih žil in motnje srčnega ritma. V letu 2020 je opazno blago zmanjšanje hospitalizacij zaradi bolezni obtočil in bolj izrazito zmanjšanje zunajbolnišničnih obravnav tako v specialističnih ambulantah kot tudi na primarni ravni.

2.4.1 Tabela 2: **Hospitalizacije zaradi boleznih obtočil** po spolu in starostnih skupinah, Slovenija, 2020

		Starostna skupina						SKUPAJ	
		0-34 let	35-44	45-54	55-64	65-74	75+		
Število¹⁾									
Bolezni obtočil	I00-I99	M	589	631	1.722	4.153	6.289	6.509	19.893
		Ž	402	402	823	1.851	3.408	7.698	14.584
Ishemične bolezni srca	I20-I25	M	30	170	688	1.623	1.989	1.426	5.926
		Ž	7	46	224	584	896	1.188	2.945
Srčna odpoved	I50	M	7	21	86	296	730	1.513	2.653
		Ž	3	5	17	80	366	2.069	2.540
Možganskožilne bolezni	I60-I69	M	34	59	168	418	777	910	2.366
		Ž	44	44	103	238	482	1.302	2.213
Motnje srčnega ritma	I44-I49	M	125	78	197	458	697	812	2.367
		Ž	94	50	85	201	415	840	1.685
Na 1.000 prebivalcev starostne skupine²⁾									
Bolezni obtočil	I00-I99	M	1,4	3,6	10,7	27,8	55,4	89,9	18,7
		Ž	1,1	2,7	5,6	12,5	27,4	63,4	13,9
Ishemične bolezni srca	I20-I25	M	0,1	1,0	4,3	10,8	17,5	19,7	5,6
		Ž	0,0	0,3	1,5	3,9	7,2	9,8	2,8
Srčna odpoved	I50	M	0,0	0,1	0,5	2,0	6,4	20,9	2,5
		Ž	0,0	0,0	0,1	0,5	2,9	17,1	2,4
Možganskožilne bolezni	I60-I69	M	0,1	0,3	1,1	2,8	6,8	12,5	2,2
		Ž	0,1	0,3	0,7	1,6	3,9	10,7	2,1
Motnje srčnega ritma	I44-I49	M	0,3	0,5	1,2	3,1	6,2	11,2	2,2
		Ž	0,3	0,3	0,6	1,4	3,3	6,9	1,6

¹⁾ Vključno s tujci.

²⁾ Brez tujcev.

Viri: Zbirka bolnišničnih obravnav (hospitalizacij) zaradi vseh vzrokov

2.4.1 Tabela 3: **Obiski v zunajbolnišničnem zdravstvenem varstvu zaradi boleznih obtočil** po spolu in starostnih skupinah, Slovenija, 2020

na 1.000 prebivalcev starostne skupine

			Starostna skupina						SKUPAJ
			0-29 let	30-39	40-49	50-59	60-64	65+	
Specialistična ambulantna dejavnost									
Bolezni obtočil	I00-I99	M	6,7	19,0	36,0	73,0	117,4	223,2	68,2
		Ž	6,7	25,6	38,1	61,7	89,8	183,0	68,4
Hipertenzivne bolezni	I10, I11, I13	M	1,3	2,8	7,3	15,0	24,1	34,4	11,8
		Ž	0,7	2,4	5,5	13,2	22,2	38,3	13,7
Bolezni perifernih žil	I70, I80, I83	M	0,5	3,4	5,9	11,8	19,0	30,8	10,0
		Ž	0,9	8,5	11,3	17,2	21,0	30,9	14,0
Motnje srčnega ritma	I44-I49	M	1,0	1,7	3,6	9,6	18,0	45,9	11,8
		Ž	1,2	2,6	3,4	5,7	10,3	35,9	11,1
Primarna raven¹⁾									
Bolezni obtočil	I00-I99	M	7,5	27,8	62,5	133,5	210,4	333,0	108,3
		Ž	7,4	28,6	52,4	111,8	178,5	324,5	117,3
Hipertenzivne bolezni	I10, I11, I13	M	2,0	12,7	38,2	86,0	132,5	167,5	59,4
		Ž	0,9	6,5	25,4	71,3	124,3	179,3	65,4
Bolezni perifernih žil	I70, I80, I83	M	0,6	3,1	5,7	10,4	16,5	28,3	9,1
		Ž	1,0	8,1	10,2	15,7	18,9	32,9	14,0
Motnje srčnega ritma	I44-I49	M	0,9	1,8	3,3	7,8	15,0	40,5	10,3
		Ž	1,0	1,8	3,1	5,2	8,9	34,8	10,4

¹⁾ Ne vključuje patronažne dejavnosti.

Viri: Podatki zunajbolnišnične zdravstvene statistike (ZUBSTAT) (NIJZ 2)

2.4.1 Tabela 4: **Delež prebivalcev (25–74 let), ki so poročali o posameznih ugotovljenih dejavnikih tveganja in boleznih obtočil¹⁾** po spolu, starosti, izobrazbi in indeksu telesne mase, Slovenija, 2008, 2012, 2016, 2020

	Zvišan krvni tlak				Zvišan holesterol				Prebolela srčna kap				%
	2008	2012	2016	2020	2008	2012	2016	2020	2008	2012	2016	2020	
Spol													
Moški	27,4	28,6	28,4	27,3	23,4	25,7	27,4	30,0	2,5	2,9	3,1	3,0	
Ženske	22,7	22,7	21,9	20,6	21,4	23,5	24,6	26,7	1,1	1,3	1,1	1,3	
SKUPAJ	25,1	25,7	25,2	24,0	22,4	24,6	26,0	28,4	1,8	2,1	2,1	2,1	
Starostna skupina													
25-34 let	5,2	6,1	6,0	4,4	4,0	5,3	8,2	7,9	0,0	0,1	0,3	0,1	
35-44	11,5	11,7	12,5	9,3	14,2	15,0	18,2	17,7	0,1	0,2	0,7	0,5	
45-54	26,9	25,4	21,9	21,5	28,2	30,0	29,5	29,7	1,6	1,9	1,7	1,5	
55-64	43,7	44,0	41,2	37,7	38,1	39,4	40,2	43,3	3,6	4,1	3,6	3,4	
65-74	52,2	52,4	51,8	51,4	35,6	39,8	36,1	44,9	5,7	5,3	5,1	5,9	
Izobrazba													
Osnovna šola ali manj	37,3	40,2	41,1	39,9	26,9	29,5	30,5	37,5	3,6	4,3	3,9	3,8	
Poklicna šola	29,9	31,4	34,2	34,6	25,9	26,3	31,0	33,6	1,9	2,7	3,4	3,3	
Srednja šola	21,7	24,1	25,2	25,6	20,3	25,0	25,9	29,0	1,5	1,9	1,7	2,5	
Višja šola ali več	16,5	17,1	15,1	14,7	17,5	21,1	21,8	23,7	1,2	1,0	1,2	1,1	
ITM													
18,5-24,9	12,7	13,7	12,7	11,0	14,7	16,8	18,5	19,5	1,0	0,9	1,4	1,2	
25-29,9	28,8	29,6	29,3	27,3	26,4	29,0	29,5	32,6	2,2	2,2	2,3	2,6	
30 ali več	45,5	45,8	43,6	42,5	29,9	32,9	33,8	36,1	2,7	4,0	3,5	3,0	

Se nadaljuje na naslednji strani.

Nadaljevanje s prejšnje strani.

	Srčno popuščanje				Možganska kap			
	2008	2012	2016	2020	2008	2012	2016	2020
Spol								
Moški	4,2	4,0	4,1	3,7	1,7	1,9	1,8	1,8
Ženske	2,9	3,1	3,3	3,7	0,9	1,7	1,4	1,6
SKUPAJ	3,5	3,5	3,7	3,7	1,3	1,8	1,6	1,7
Starostna skupina								
25-34 let	0,2	0,5	0,8	0,4	0,1	0,5	0,3	0,4
35-44	1,5	1,1	1,2	0,9	0,3	0,6	0,6	0,5
45-54	2,1	2,2	2,7	1,5	1,1	1,8	1,7	1,3
55-64	6,3	5,5	5,1	4,7	2,2	2,8	2,0	2,1
65-74	11,1	11,7	10,8	12,7	4,1	4,1	4,2	5,0
Izobrazba								
Osnovna šola ali manj	7,2	7,6	6,5	9,0	2,7	2,7	2,8	3,7
Poklicna šola	3,9	4,0	5,4	5,6	1,0	2,4	2,3	2,3
Srednja šola	2,5	3,1	3,8	3,5	1,1	1,7	1,4	1,5
Višja šola ali več	2,1	2,0	1,8	1,8	0,7	1,1	1,0	1,2
ITM								
18,5-24,9	1,9	2,1	2,2	2,1	0,7	1,2	1,3	1,3
25-29,9	3,9	3,7	3,7	3,5	1,5	2,1	1,6	1,5
30 ali več	6,4	6,3	6,6	7,0	2,3	2,6	2,4	2,5

¹⁾ Bolezni, ki jih je ugotovil zdravnik (samoporočanje).

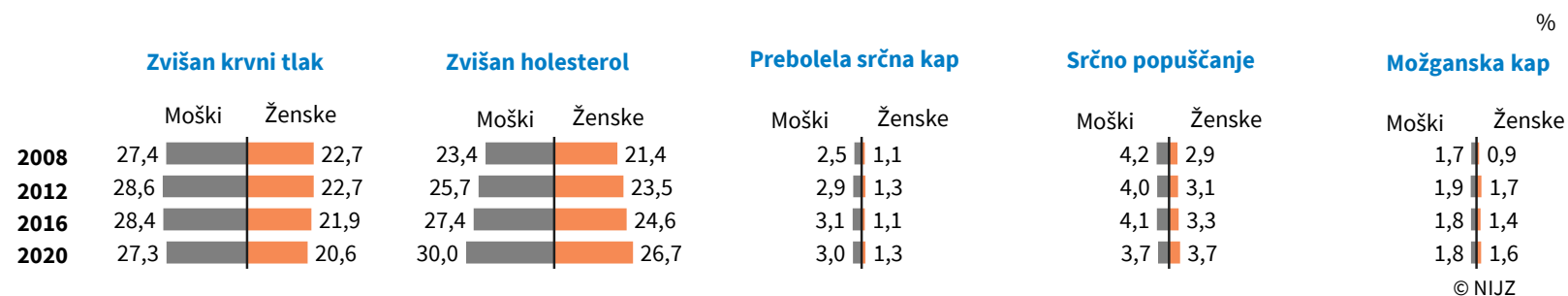
Viri: Raziskava Z zdravjem povezan vedenjski slog (CINDI), 2008, 2012, 2016, 2020

O ugotovljenih dejavnikih tveganja in boleznih obtočil pogosteje poročajo moški kot ženske, starejši, tisti z nižjo stopnjo izobrazbe in osebe z višjim indeksom telesne mase.

Pri obeh spolih so bili omenjeni dejavniki in bolezni pogostejši v letu 2020 kot v letu 2008, opazen pa je manjši delež prebivalcev, ki so poročali o posameznih dejavnikih leta 2020 v primerjavi z 2016. Tveganje za zvišan krvni tlak, zvišan holesterol, srčno kap, srčno popuščanje in možgansko kap je večje pri osebah z višjim indeksom telesne mase.

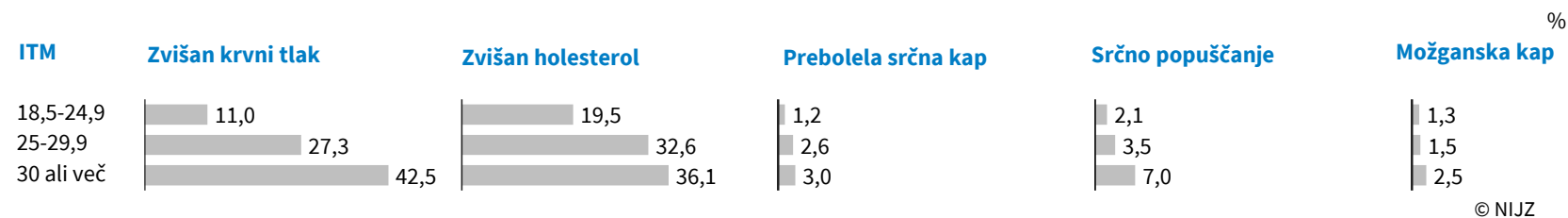
2.4. 1 Slika 6: **Delež prebivalcev (25–74 let), ki so poročali o posameznih ugotovljenih dejavnikih tveganja in boleznih obtočil¹⁾** po spolu, Slovenija, 2008, 2012, 2016 in 2020

¹⁾ Bolezni, ki jih je ugotovil zdravnik (samoporočanje).

Viri: Raziskava Z zdravjem povezan vedenjski slog (CINDI), 2008, 2012, 2016, 2020

2.4.1 Slika 7: **Delež anketirancev (25–74 let), ki so poročali o posameznih ugotovljenih dejavnikih tveganja in boleznih srca in ožilja¹⁾** glede na ITM, Slovenija, 2020

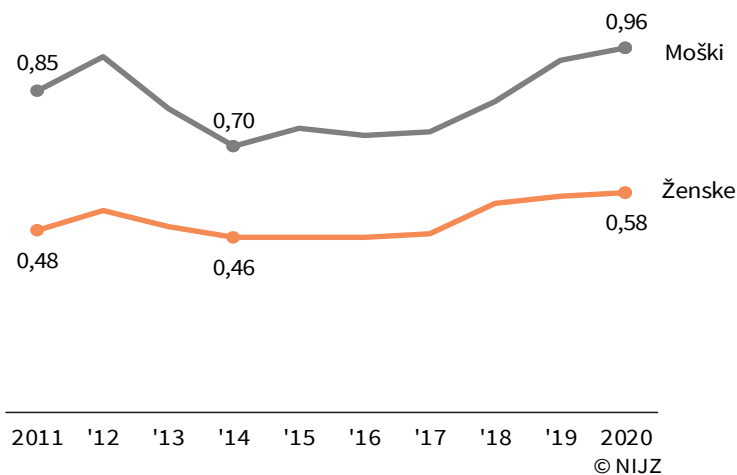
¹⁾ Bolezni, ki jih je ugotovil zdravnik (samoporočanje).

Viri: Raziskava Z zdravjem povezan vedenjski slog (CINDI), 2020

2.4. 1 Slika 8: Število koledarskih dni nezmožnosti za delo na zaposlenega (IO) za PDČ zaradi boleznih obtočil po spolu, Slovenija, 2011–2020

Indeks onesposabljanja (IO)

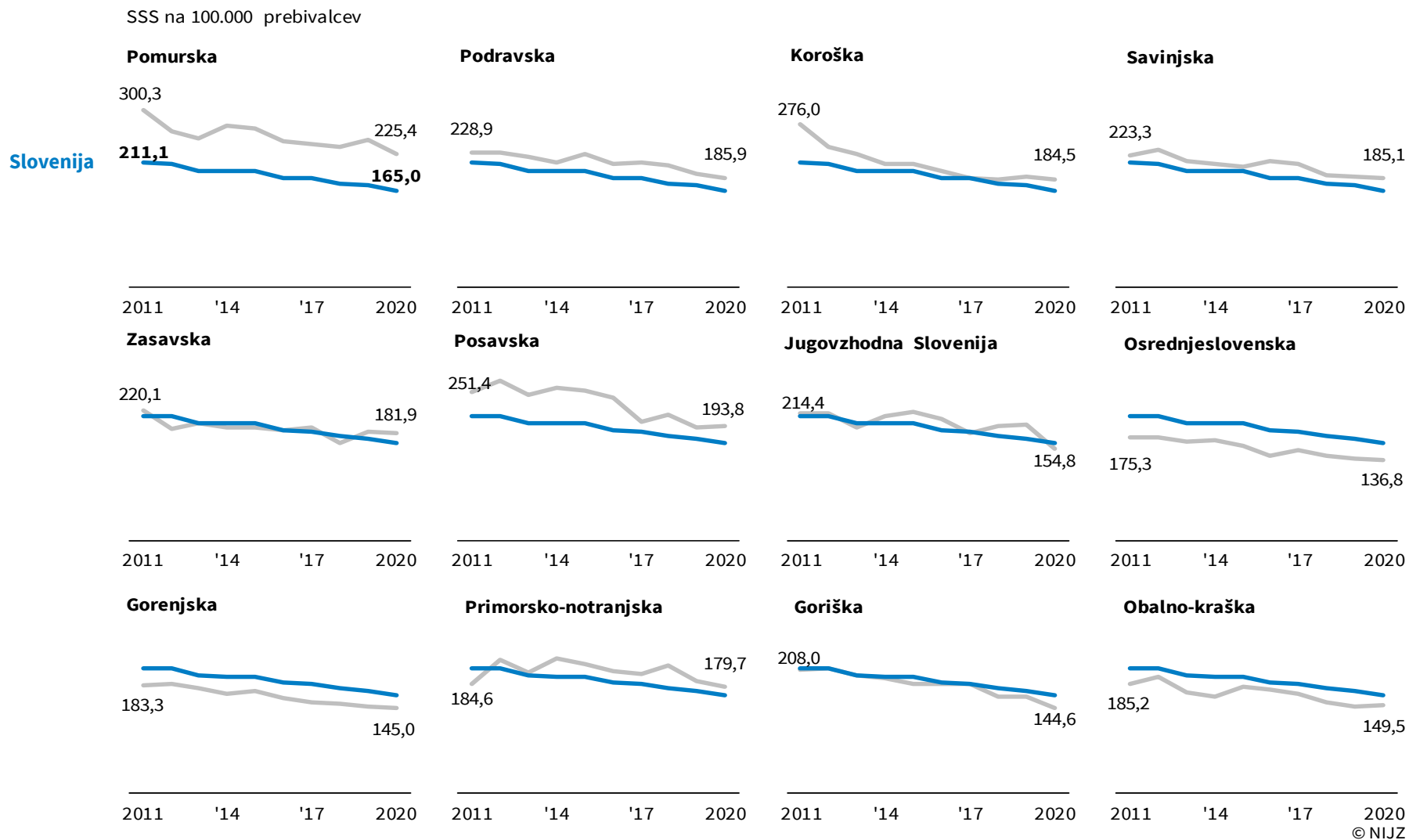
Viri: Evidenca začasne odsotnosti z dela zaradi boleznih, poškodb in drugih vzrokov (BS) (NIJZ 3)

Bolezni obtočil so pogosteje vzrok nezmožnosti za delo pri moških kot pri ženskah. Od leta 2012 do leta 2014 se je pogostnost odsotnosti z dela zaradi boleznih obtočil pri moških izrazito zmanjšala in ohranjala približno enako raven do leta 2017, v letih 2018 in 2019 je znatno poskočila in se dodatno nekoliko povišala v letu 2020. Pri ženskah je bil v obdobju od 2012 do 2017 prisoten manj izrazit upad, v letih 2018 in 2019 pa je tudi pri ženskah prišlo do porasta, sicer manj izrazitega kot pri moških, vrednost pa je nato ostala približno enaka v letu 2020.

REGIONALNE PRIMERJAVE

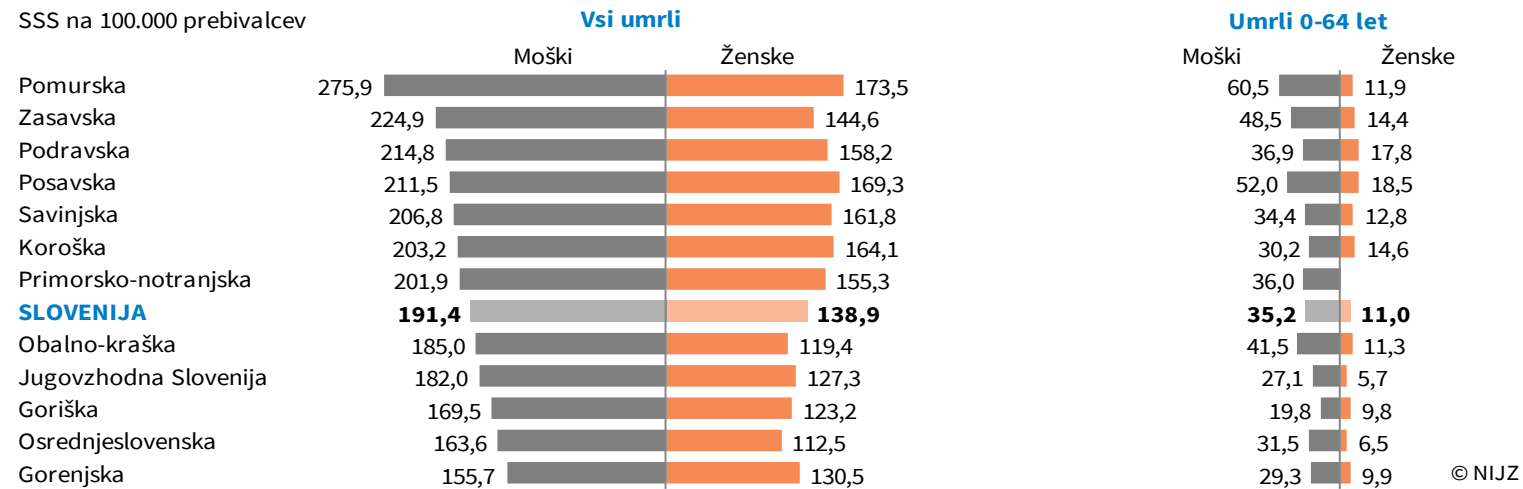
2.4.1 Slika 9: Starostno standardizirana stopnja umrljivosti zaradi bolezni obtočil po statističnih regijah, Slovenija, 2011–2020

Viri: Zdravniško poročilo o umrli osebi (NIJZ 46)

2.4.1 Slika 10: **Starostno standardizirana stopnja umrljivosti zaradi boleznih obtočil** po spolu in statističnih regijah, Slovenija, 2020

SSS na 100.000 prebivalcev

Viri: Zdravniško poročilo o umrli osebi (NIJZ 46)

Starostno standardizirana stopnja umrljivosti za boleznimi obtočil je bila v letu 2020 najvišja v pomurski, najnižja pa v osrednjesloveski regiji.

V letu 2020 je opazno splošno zmanjšanje starostno standardizirane stopnje umrljivosti v primerjavi z 2019, razen v posameznih statističnih regijah.

Starostno standardizirana stopnja prezgodnje umrljivosti (pred 65. letom) je bila v letu 2020 pri moških najvišja v pomurski, pri ženskah pa v posavski regiji.

2.4.1 Tabela 5: **Umrli zaradi bolezni obtočil** po spolu in statističnih regijah, Slovenija, 2020

			Pomurska	Podravska	Koroška	Savinjska	Zasavska	Posavska	Jugovzhodna Slovenija	Osrednjeslovenska	Gorenjska	Primorsko-notranjska	Goriška	Obalno-kraška	SLOVENIJA
Število															
Bolezni srca in ožilja	I00-I99	M	253	551	118	400	100	124	200	683	264	91	179	176	3.139
		Ž	327	789	170	600	132	211	298	978	440	138	284	236	4.603
Možganskožilne bolezni	I60-I69	M	78	152	28	96	22	25	36	174	77	13	39	44	784
		Ž	87	190	43	150	32	61	77	252	116	26	70	51	1.156
Ishemične bolezni srca	I20-I25	M	78	189	35	128	36	36	69	216	80	25	57	55	1.005
		Ž	54	144	25	117	30	34	37	144	62	17	58	42	764
Srčna odpoved	I50	M	38	66	17	49	9	19	27	86	35	20	29	26	421
		Ž	91	215	31	155	33	54	84	226	107	46	89	79	1.210
Na 100.000 prebivalcev															
Bolezni srca in ožilja	I00-I99	M	446,3	334,2	329,0	305,4	351,2	321,7	268,6	248,3	253,1	334,7	299,0	302,2	297,7
		Ž	566,6	488,1	486,2	471,1	460,3	563,6	417,4	349,5	424,9	532,7	485,0	402,5	440,2
Možganskožilne bolezni	I60-I69	M	137,6	92,2	78,1	73,3	77,3	64,9	48,3	63,3	73,8	47,8	65,1	75,6	74,3
		Ž	150,8	117,5	123,0	117,8	111,6	162,9	107,9	90,1	112,0	100,4	119,5	87,0	110,6
Ishemične bolezni srca	I20-I25	M	137,6	114,6	97,6	97,7	126,4	93,4	92,7	78,5	76,7	92,0	95,2	94,4	95,3
		Ž	93,6	89,1	71,5	91,9	104,6	90,8	51,8	51,5	59,9	65,6	99,1	71,6	73,1
Srčna odpoved	I50	M	67,0	40,0	47,4	37,4	31,6	49,3	36,3	31,3	33,6	73,6	48,4	44,6	39,9
		Ž	157,7	133,0	88,7	121,7	115,1	144,2	117,7	80,8	103,3	177,6	152,0	134,7	115,7

Viri: Zdravniško poročilo o umrli osebi (NIJZ 46)

2.4.1 Tabela 6: Hospitalizacije zaradi boleznih obtočil po spolu in statističnih regijah, Slovenija, 2020

			Pomurska	Podravska	Koroška	Savinjska	Zasavska	Posavska	Jugovzhodna Slovenija	Ostrednjeslovenska	Gorenjska	Primorsko-notranjska	Goriška	Obalno-kraška	SLOVENIJA	Tujina
Število¹⁾																
Bolezni srca in ožilja I00-I99		M	1.329	2.841	882	2.546	623	831	1.286	4.175	1.856	513	1.515	1.283	19.680	213
		Ž	991	2.022	590	1.774	473	632	956	3.115	1.512	388	1.087	956	14.496	88
Ishemične bolezni srca I20-I25		M	383	709	219	749	222	247	389	1.316	591	161	398	469	5.853	73
		Ž	180	316	83	332	140	111	233	713	293	75	165	284	2.925	20
Srčna odpoved I50		M	277	356	89	358	76	141	188	464	246	69	217	158	2.639	14
		Ž	251	383	74	337	95	125	170	401	256	70	217	154	2.533	7
Možganskožilne bolezni I60-I69		M	190	424	96	331	59	95	135	434	210	48	173	137	2.332	34
		Ž	152	413	106	274	47	85	133	440	201	59	176	108	2.194	19
Motnje srčnega ritma I44-I49		M	125	388	85	267	65	88	168	556	220	66	193	124	2.345	22
		Ž	105	249	71	206	33	76	120	376	189	36	130	87	1.678	7
Na 1.000 prebivalcev²⁾																
Bolezni srca in ožilja I00-I99		M	23,4	17,2	24,6	19,4	21,9	21,6	17,3	15,2	17,8	18,9	25,3	22,0	18,7	
		Ž	17,2	12,5	16,9	13,9	16,5	16,9	13,4	11,1	14,6	15,0	18,6	16,3	13,9	
Ishemične bolezni srca I20-I25		M	6,8	4,3	6,1	5,7	7,8	6,4	5,2	4,8	5,7	5,9	6,6	8,1	5,6	
		Ž	3,1	2,0	2,4	2,6	4,9	3,0	3,3	2,5	2,8	2,9	2,8	4,8	2,8	
Srčna odpoved I50		M	4,9	2,2	2,5	2,7	2,7	3,7	2,5	1,7	2,4	2,5	3,6	2,7	2,5	
		Ž	4,3	2,4	2,1	2,6	3,3	3,3	2,4	1,4	2,5	2,7	3,7	2,6	2,4	
Možganskožilne bolezni I60-I69		M	3,4	2,6	2,7	2,5	2,1	2,5	1,8	1,6	2,0	1,8	2,9	2,4	2,2	
		Ž	2,6	2,6	3,0	2,2	1,6	2,3	1,9	1,6	1,9	2,3	3,0	1,8	2,1	
Motnje srčnega ritma I44-I49		M	2,2	2,4	2,4	2,0	2,3	2,3	2,3	2,0	2,1	2,4	3,2	2,1	2,2	
		Ž	1,8	1,5	2,0	1,6	1,2	2,0	1,7	1,3	1,8	1,4	2,2	1,5	1,6	

¹⁾ Vključno s tujci.

²⁾ Brez tujcev.

Viri: Zbirka bolnišničnih obravnav (hospitalizacij) zaradi vseh vzrokov

2.4.1 Tabela 7: **Obiski v zunajbolnišničnem zdravstvenem varstvu zaradi bolezni obtočil** po spolu in statističnih regijah, Slovenija, 2020

Na 1.000 prebivalcev

		Pomurska	Podravska	Koroška	Savinjska	Zasavska	Posavska	Jugorzhodna Slovenija	Osrednjeslovenska	Gorenjska	Primorsko-notranjska	Goriška	Obalno-kraška	SLOVENIJA
Specialistična ambulantna dejavnost														
Bolezni srca in ožilja 100-199	M	42,8	53,2	46,3	60,9	30,4	38,9	70,1	108,5	42,8	17,7	66,3	81,8	68,2
	Ž	40,6	54,4	47,3	65,4	33,3	41,4	79,5	101,4	43,0	33,5	70,0	75,0	68,4
Hipertenzivne bolezni I10, I11, I13	M	12,5	9,2	10,4	17,1	1,8	11,5	12,8	14,0	5,7	3,5	16,6	10,8	11,8
	Ž	13,4	11,6	9,4	20,8	1,6	13,1	13,2	16,7	6,5	4,0	17,3	12,0	13,7
Bolezni perifernih žil I70, I80, I83	M	4,4	9,0	12,6	4,8	7,8	4,0	15,9	13,4	7,1	10,4	10,7	13,4	10,0
	Ž	4,6	11,7	18,2	7,9	11,3	7,5	30,5	16,3	9,1	26,8	16,5	16,3	14,0
Motnje srčnega ritma I44-I49	M	8,3	9,3	7,1	7,7	6,8	6,4	9,9	17,4	15,6	1,4	10,3	16,0	11,8
	Ž	7,7	9,0	7,9	8,1	6,5	7,0	10,0	15,1	15,4	0,5	8,9	15,1	11,1
Primarna raven¹⁾														
Bolezni srca in ožilja 100-199	M	121,9	119,4	99,7	115,9	103,6	166,2	99,0	83,9	117,6	112,4	131,8	100,0	108,3
	Ž	138,7	133,5	109,2	129,5	107,6	184,4	106,5	87,1	125,5	118,7	142,2	109,7	117,3
Hipertenzivne bolezni I10, I11, I13	M	65,1	73,4	49,7	67,4	49,9	94,2	54,7	43,7	61,1	47,9	78,0	46,1	59,4
	Ž	76,7	83,5	53,6	75,2	54,5	110,8	58,1	46,6	66,0	52,9	84,2	50,5	65,4
Bolezni perifernih žil I70, I80, I83	M	11,4	9,3	13,4	10,0	9,0	10,8	7,8	6,9	9,7	10,7	8,4	11,5	9,1
	Ž	16,2	13,8	19,2	15,7	13,1	16,6	13,0	10,7	15,8	17,9	14,4	15,9	14,0
Motnje srčnega ritma I44-I49	M	14,5	9,3	10,7	10,7	9,6	20,8	8,3	7,8	10,9	14,0	14,0	8,9	10,3
	Ž	15,6	9,5	11,9	12,0	9,6	21,0	9,5	7,3	10,5	12,9	12,3	10,4	10,4

¹⁾ Ne vključuje patronažne dejavnosti.

Viri: Podatki zunajbolnišnične zdravstvene statistike (ZUBSTAT) (NIJZ 2)

2.4.1 Tabela 8: **Delež prebivalcev (25–74 let), ki so poročali o posameznih ugotovljenih dejavnikih tveganja in boleznih obtočil¹⁾** po statističnih regijah, Slovenija, 2008, 2012, 2016, 2020

Statistična regija	Zvišan krvni tlak				Zvišan holesterol				Prebolela srčna kap			
	2008	2012	2016	2020	2008	2012	2016	2020	2008	2012	2016	2020
Pomurska	25,9	27,7	27,4	30,6	20,7	19,5	25,3	30,8	0,9	2,8	2,0	2,2
Podravska	26,4	27,4	26,4	26,5	22,1	24,4	26,5	30,6	2,2	1,9	1,1	2,3
Koroška	24,9	25,3	28,2	20,1	20,5	23,8	31,5	27,8	2,2	0,9	3,5	2,6
Savinjska	28,0	25,3	28,0	22,8	23,6	25,3	27,4	26,1	2,5	1,7	2,7	1,6
Zasavska	33,6	29,0	23,2	36,1	24,4	25,7	28,0	33,9	1,6	4,0	3,3	4,8
Posavska	27,6	29,7	35,5	29,2	19,0	22,5	28,1	26,3	3,7	1,7	1,6	1,8
Jugovzhodna Slovenija	27,6	29,0	30,6	25,5	22,8	28,7	25,8	27,1	1,3	2,9	1,8	1,9
Osrednjeslovenska	24,1	23,0	21,2	20,2	22,2	24,7	24,5	29,2	1,3	2,4	2,2	1,7
Gorenjska	20,5	22,9	22,5	24,2	19,8	24,1	23,3	26,9	1,2	1,4	2,1	2,9
Primorsko-notranjska	27,4	30,8	28,4	17,4	33,2	22,5	29,5	28,5	2,6	1,2	2,9	4,1
Goriška	22,6	25,6	23,8	24,8	21,2	22,2	24,6	25,8	1,6	2,5	2,4	1,6
Obalno-kraška	18,8	26,0	22,4	24,8	26,4	29,7	28,4	27,3	2,7	1,4	2,2	2,4
SLOVENIJA	25,1	25,7	25,2	24,0	22,4	24,6	26,0	28,4	1,8	2,1	2,1	2,1

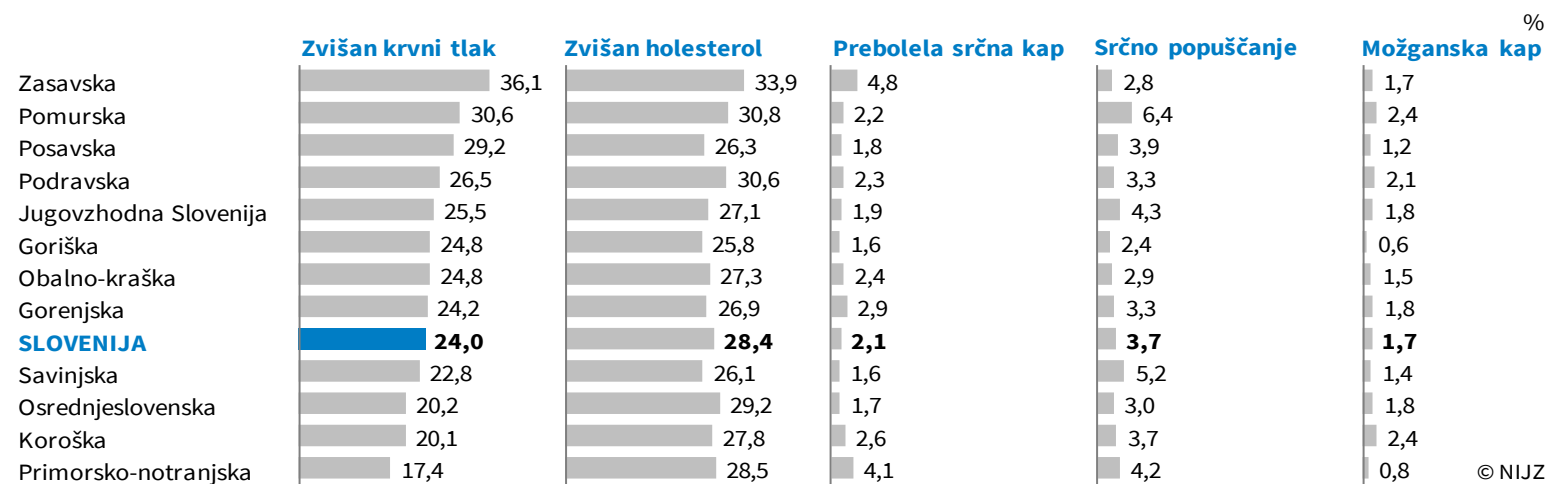
Statistična regija	Srčno popuščanje				Možganska kap			
	2008	2012	2016	2020	2008	2012	2016	2020
Pomurska	4,4	4,5	4,2	6,4	1,0	1,9	1,6	2,4
Podravska	4,5	3,9	3,1	3,3	1,7	2,7	0,9	2,1
Koroška	4,3	4,0	3,8	3,7	1,4	1,7	1,9	2,4
Savinjska	5,5	4,1	5,3	5,2	1,6	1,4	2,0	1,4
Zasavska	3,6	5,9	5,1	2,8	1,6	1,2	2,7	1,7
Posavska	4,1	3,6	4,5	3,9	1,5	2,1	2,3	1,2
Jugovzhodna Slovenija	2,5	3,3	4,4	4,3	1,4	2,0	1,9	1,8
Osrednjeslovenska	2,7	3,2	2,8	3,0	1,2	1,7	1,9	1,8
Gorenjska	2,0	2,4	3,3	3,3	1,0	1,6	1,4	1,8
Primorsko-notranjska	3,1	4,0	4,8	4,2	1,0	1,1	1,5	0,8
Goriška	1,6	3,0	3,0	2,4	1,4	1,2	1,0	0,6
Obalno-kraška	4,2	2,9	4,1	2,9	0,5	1,2	1,2	1,5
SLOVENIJA	3,5	3,5	3,7	3,7	1,3	1,8	1,6	1,7

¹⁾ Bolezni, ki jih je ugotovil zdravnik (samoporočanje).

Viri: Raziskava Z zdravjem povezan vedenjski slog (CINDI), 2008, 2012, 2016, 2020

2.4.1 Slika 11: **Delež prebivalcev (25–74 let), ki so poročali o posameznih ugotovljenih dejavnih tveganja in boleznih obtočil¹⁾** po statističnih regijah, Slovenija, 2020

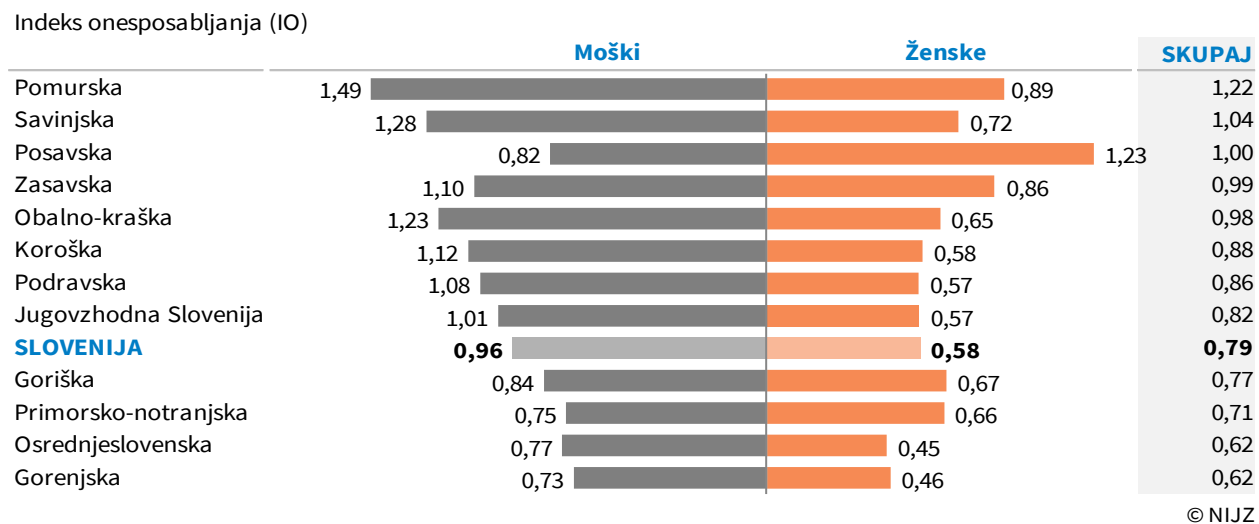
¹⁾ Bolezni, ki jih je ugotovil zdravnik (samoporočanje).

Viri: Raziskava Z zdravjem povezan vedenjski slog (CINDI), 2020

Med statističnimi regijami so v letu 2020 anketiranci v najvišjem deležu poročali o zvišanem krvnem tlaku ter o zvišanem holesterolu v zasavski in pomurski regiji, o preboleli srčni kapi v zasavski in primorsko-notranjski regiji, o srčnem popuščanju v pomurski in savinjski regiji ter o preboleli možganski kapi v pomurski in koroški regiji.

2.4.1 Tabela 9: **Število koledarskih dni nezmožnosti za delo na zaposlenega (IO) za PDČ zaradi bolezni obtočil** po spolu in po statističnih regijah delodajalca¹⁾, Slovenija, 2020

¹⁾ Po statističnih regijah centralne ali lokalne enote delodajalca.

Viri: NIJZ 3 – Evidenca začasne odsotnosti z dela zaradi bolezni, poškodb in drugih vzrokov (BS)

MEDNARODNE PRIMERJAVE

2.4.1 Tabela 10: Hospitalizacija zaradi boleznih obtočil po spolu, Slovenija in nekatere države EU, 2019

na 100.000 prebivalcev

	Moški	Ženske	SKUPAJ
Bolgarija	5.107	4.312	4.697
Litva	4.037	4.280	4.167
Avstrija	3.655	2.780	3.210
Latvija	3.348	3.081	3.204
Madžarska	3.203	2.910	3.050
Romunija	3.035	2.841	2.936
Slovaška	2.849	2.413	2.626
Poljska	2.858	2.296	2.568
Estonija	2.646	2.480	2.558
Češka	2.701	2.118	2.406
Hrvaška	2.431	1.670	2.039
Francija	2.485	1.576	2.015
SLOVENIJA	2.266	1.671	1.969
Belgija	2.247	1.563	1.900
Italija	2.141	1.406	1.764
Švedska	1.975	1.438	1.708
Španija	1.512	1.103	1.303
Nizozemska	1.549	1.022	1.283
Irska	1.385	903	1.142
Portugalska	1.320	975	1.138
Ciper	1.281	595	930

© NIJZ

Viri: EUROSTAT, <http://ec.europa.eu/eurostat/data/database>, 7. 10. 2021

DEFINICIJE

Okrajšave in kratice	NAZIV	DEFINICIJA	DODATNA METODOLOŠKA POJASNILA	ANGLEŠKI IZRAZ
	Bolezni obtočil	Bolezni obtočil so bolezni, ki prizadenejo srce in/ali krvne žile. To so različne bolezni srca, možganskega žilja in perifernih žil, zvišan krvni tlak in drugo.	Imenujemo jih tudi bolezni obtočil, srčno-žilne bolezni ali kardiovaskularne bolezni. IX. Bolezni obtočil: I00-I99 (MKB-10 klasifikacija)	Cardiovascular diseases
AMI	Akutni miokardni infarkt	Akutni miokardni infarkt ali srčni infarkt pomeni nenadno motnjo delovanja srca zaradi prekinjenega dotoka krvi v koronarnih (venčnih) srčnih arterijah.	Imenujemo ga tudi srčna kap. MKB-10 klasifikacija: I21 in I22	Acute myocardial infarction
CVI	Cerebrovaskularni insult	Cerebrovaskularni insult ali možganska kap je nenadna motnja delovanja možganov zaradi nezadostne oskrbe s krvjo. Nastane lahko zaradi motnje dotoka krvi v možgane, običajno zaradi strdka v žili (ishemična možganska kap), ali zaradi krvavitve v možganih (hemoragična možganska kap).	MKB-10 klasifikacija: I61, I63 in I64	Cerebrovascular insult
	Groba stopnja	Groba stopnja je podatek o številu primerov bolezni ali številu umrlih, preračunan na 100.000 oseb opazovane populacije.		Crude rate
	Starostna standardizacija	Starostna standardizacija je tehnika v epidemiologiji in demografiji, ki omogoča medsebojno primerjavo populacij z različnimi starostnimi strukturami.		Age standardization

Okrajšave in kratice	NAZIV	DEFINICIJA	DODATNA METODOLOŠKA POJASNILA	ANGLEŠKI IZRAZ
SSS umrljivosti	Starostno standardizirana stopnja umrljivosti	Starostno standardizirana stopnja umrljivosti (angleško "standardized death rate" – SDR) je metoda direktne standardizacije, kjer se izračun stopnje umrljivosti na 100.000 prebivalcev, razdeljen po petletnih starostnih skupinah, umeri s preračunom na standardno populacijo, kar izniči razlike v populaciji glede starosti prebivalstva posameznih držav/regij/teritorija. Ta postopek omogoči neposredno primerjavo stopenj umrljivosti po posameznih državah, ne glede na razlike v starostni strukturi prebivalstva posamezne države.	Pri izračunu SSS se uporablja Evropska standardna populacija (ESP) . Glede na namen opazovanja sta za standardizacijo podatkov uporabljeni populaciji: <ul style="list-style-type: none"> · Svetovne zdravstvene organizacije (1976) Več informacij: http://health.gov.ie/wp-content/uploads/2014/03/WHO-Standard-Population.pdf · evropskega statističnega urada Eurostat-a (2013). Več informacij: https://ec.europa.eu/eurostat/web/main/home 	Standardized death rate
BS	Bolniški stalež ali začasna odsotnost z dela	Bolniški stalež ali začasna odsotnost z dela zaradi bolezni, poškodb, nege in drugih zdravstveno upravičenih razlogov se v enakem pomenu opisuje tudi z izrazi absentizem, zdravstveni absentizem, bolniška odsotnost.	Podatki o začasni odsotnosti z dela med prebivalci Slovenije so vodeni v podatkovni zbirki "Evidenca začasne odsotnosti z dela zaradi bolezni, poškodb in drugih vzrokov", in sicer na podlagi "Potrdila o upravičeni zadržanosti od dela" (obr. BOL/03), ki ga je izdal pooblaščen izvajalec zdravstvenega varstva. Podrobnejša metodološka pojasnila so objavljena na spletni strani NIJZ: http://www.nijz.si/	Absenteeism from work
IO	Indeks onesposabljanja	Indeks onesposabljanja je število koledarskih dni nezmožnosti za delo na enega zaposlenega delavca v enem letu.	IO = število koledarskih dni nezmožnosti za delo / število zaposlenih	Index of temporary disability
PDČ	Polni delovni čas	Polni delovni čas šteje 40 delovnih ur na teden, razen kadar je z zakonom ali kolektivno pogodbo določeno drugače.	Po Zakonu o delovnih razmerjih polni delovni čas ne sme biti daljši od 40 ur na teden. Z zakonom oziroma kolektivno pogodbo se lahko kot polni delovni čas določi tudi čas, ki je krajši od 40 ur, vendar ne manj kot 36 ur na teden.	Full-time employment

Okrajšave in kratice	NAZIV	DEFINICIJA	DODATNA METODOLOŠKA POJASNILA	ANGLEŠKI IZRAZ
CINDI	Raziskava Z zdravjem povezan življenjski slog	Raziskava Z zdravjem povezan vedenjski slog je bila izvedena med odraslimi prebivalci Slovenije v letih 2001, 2004, 2008, 2012 in 2016. Njen namen je odkrivanje razširjenosti in medsebojne povezanosti dejavnikov tveganja za nenalezljive bolezni pri odraslih, in sicer glede kadilskih, pivskih, prehranjevalnih in gibalnih navad, pa tudi glede obnašanja v zvezi z varnostjo v cestnem prometu in glede koriščenja nekaterih zdravstvenih storitev. Na osnovi zbranih podatkov bo lažje oblikovati prihodnje programe za izboljšanje zdravja vseh prebivalcev Slovenije, podatki pa so v pomoč tudi pri smiselnem načrtovanju preventivnih zdravstvenih aktivnosti.	Vzorčni okvir za pripravo vzorca je bil Centralni register prebivalstva (CRP). Vzorec je pripravil Statistični urad Republike Slovenije na podlagi stratificiranega enostavnega slučajnega vzorčnega načrta (stratifikacija po regijah in tipu naselja). V vzorec za raziskavo v letu 2016 je bilo vključenih 15.639 prebivalcev Slovenije, ki so bili na dan začetka anketiranja (15. maja 2016) stari od 25 do vključno 74 let. Terenska faza ankete je potekala od 15. maja 2016 do konca septembra 2016. Pri analizi trendov so bili prebivalci v starosti 65–74 let zaradi primerljivosti s podatki iz let 2001 in 2004 izključeni. Podatki za leto 2016 so objavljeni v publikaciji na spletni strani NIJZ: http://nijz.si/sites/www.nijz.si/files/publikacije-datoteke/kako_skrbimo_za_zdravje_splet_3007_koncna.pdf	CINDI Health Monitor Survey
ITM	Indeks telesne mase	Indeks telesne mase (ITM) je razmerje med telesno maso in kvadratom telesne višine, ki ga izrazimo v kg/m ² . Stanje hranjenosti pri odraslih se glede na indeks telesne mase deli v naslednje kategorije: do 18,4 podhranjenost, od 18,5 do 24,9 normalna hranjenost, od 25,0 do 29,9 čezmerna hranjenost, od 30,0 do 34,9 debelost I. stopnje, od 35,0 do 39,9 debelost II. stopnje, 40,0 in več izredna debelost (III. stopnje).	Pri ocenjevanju čezmerne hranjenosti in debelosti se uporablja indeks telesne mase, ki pa ne odraža dejanskega deleža telesne maščobe. Indeks telesne mase = telesna teža (kg) / telesna višina ² (m ²)	Body mass index (BMI)

Okrajšave in kratice	NAZIV	DEFINICIJA	DODATNA METODOLOŠKA POJASNILA	ANGLEŠKI IZRAZ
	Specialistična ambulantna dejavnost	<p>Specialistična ambulantna dejavnost je zdravstvena dejavnost na sekundarni in terciarni ravni zdravstvenega varstva.</p> <p>Specialistična ambulantna dejavnost kot nadaljevanje oziroma dopolnitev osnovne zdravstvene dejavnosti obsega poglobljeno diagnostiko, zdravljenje bolezni ali bolezenskih stanj ter izvajanje ambulantne rehabilitacije.</p>	<p>Poglavje vključuje podatke o specialistični ambulantni dejavnosti na sekundarni in terciarni ravni, ki je dostopna z napotnico oz. v nekaterih primerih tudi brez napotnice. Vir podatkov so računalniško podprta poročila zunajbolnišnične zdravstvene statistike (ZUBSTAT). Poročajo javni in zasebni izvajalci specialistične ambulantne dejavnosti. Specialistično ambulantno dejavnost izvajajo bolnišnice, zdravstveni domovi, zdravilišča in zasebni zdravniki specialisti posameznih strok. Specialistična ambulantna dejavnost je izredno heterogena, v Sloveniji med regijami neenakomerno razvejena in zelo raznoliko organizirana.</p>	Out-patient specialist services
BO	Bolnišnična obravnava	<p>Bolnišnična obravnava je skupen izraz za vse obravnave v bolnišnični zdravstveni dejavnosti, od sprejema do odpusta, in pomeni skupek aktivnosti (opazovanje, diagnostika, zdravljenje in rehabilitacija), ki se nanašajo na zdravstveno oskrbo v stacionarni ustanovi (bolnišnici). Sem sodijo različne vrste bolnišničnih obravnav.</p>	<p>Podrobnejša metodološka pojasnila so objavljena na spletni strani NIJZ: http://www.nijz.si/.</p>	Hospital care
	Hospitalizacija (obrnava z nočitvijo)	<p>Hospitalizacija je neprekinjena, več kot 24 ur (ali vsaj preko noči) trajajoča obravnava pacienta v posteljni enoti bolnišnice. Začne se s sprejemom, nadaljuje z eno ali več epizodami zdravljenja in zaključi z odpustom. Izjemoma je hospitalizacija krajša kot 24 ur, če je bil pacient že prvi dan hospitalizacije premeščen v drugo bolnišnico ali če je v tem času umrl.</p>	<p>Podrobnejša metodološka pojasnila so objavljena na spletni strani NIJZ: http://www.nijz.si/.</p>	Hospitalisation
	Zunajbolnišnična obravnava	<p>Zunajbolnišnična obravnava je neprekinjena ambulantna zdravstvena obravnava pacienta (na primarni, sekundarni ali terciarni ravni zdravstvenega varstva), pri kateri izvajalec zagotavlja zdravstvene storitve, a ki ne vključuje nočitve v bolnišnici.</p>	<p>Zunajbolnišnična obravnava lahko poteka v zdravstveni in zobozdravstveni dejavnosti ter v drugih dejavnostih za zdravje (zdravstvena nega, patronažna dejavnost, fizioterapija itd.).</p>	Outpatient care

SEZNAM SLIK IN TABEL

SEZNAM SLIK

2.4.1 Slika 1: Starostno standardizirana stopnja umrljivosti zaradi boleznih obtočil po spolu, Slovenija in EU, 2008–2017	2-2
2.4.1 Slika 2: Umrli zaradi boleznih obtočil po spolu, Slovenija, 2020	2-4
2.4.1 Slika 3: Predpisana zdravila za boleznih obtočil , Slovenija, 2020.....	2-4
2.4.1 Slika 4: Umrli zaradi akutnega miokardnega infarkta (AMI) po starostnih skupinah - MOŠKI , Slovenija, 2000–2020	2-4
2.4.1 Slika 5: Hospitalizacije ter obiski v zunajbolnišničnem zdravstvenem varstvu zaradi boleznih obtočil po spolu, Slovenija 2011–2020	2-5
2.4.1 Slika 6: Delež prebivalcev (25–74 let), ki so poročali o posameznih ugotovljenih dejavnikih tveganja in boleznih obtočil¹⁾ po spolu, Slovenija, 2008, 2012, 2016 in 2020.....	2-10
2.4.1 Slika 7: Delež anketirancev (25–74 let), ki so poročali o posameznih ugotovljenih dejavnikih tveganja in boleznih srca in ožilja¹⁾ glede na ITM, Slovenija, 2020	2-10
2.4.1 Slika 8: Število koledarskih dni nezmožnosti za delo na zaposlenega (IO) za PDČ zaradi boleznih obtočil po spolu, Slovenija, 2011–2020	2-11
2.4.1 Slika 9: Starostno standardizirana stopnja umrljivosti zaradi boleznih obtočil po statističnih regijah, Slovenija, 2011–2020.....	2-12
2.4.1 Slika 10: Starostno standardizirana stopnja umrljivosti zaradi boleznih obtočil po spolu in statističnih regijah, Slovenija, 2020.....	2-13
2.4.1 Slika 11: Delež prebivalcev (25–74 let), ki so poročali o posameznih ugotovljenih dejavnikih tveganja in boleznih obtočil¹⁾ po statističnih regijah, Slovenija, 2020	2-18

SEZNAM TABEL

2.4.1 Tabela 1: Umrli zaradi boleznih obtočil po spolu in starostnih skupinah, Slovenija, 2020	2-3
2.4.1 Tabela 2: Hospitalizacije zaradi boleznih obtočil po spolu in starostnih skupinah, Slovenija, 2020	2-6
2.4.1 Tabela 3: Obiski v zunajbolnišničnem zdravstvenem varstvu zaradi boleznih obtočil po spolu in starostnih skupinah, Slovenija, 2020	2-7
2.4.1 Tabela 4: Delež prebivalcev (25–74 let), ki so poročali o posameznih ugotovljenih dejavnikih tveganja in boleznih obtočil¹⁾ po spolu, starosti, izobrazbi in indeksu telesne mase, Slovenija, 2008, 2012, 2016, 2020	2-8
2.4.1 Tabela 5: Umrli zaradi boleznih obtočil po spolu in statističnih regijah, Slovenija, 2020.....	2-14
2.4.1 Tabela 6: Hospitalizacije zaradi boleznih obtočil po spolu in statističnih regijah, Slovenija, 2020.....	2-15
2.4.1 Tabela 7: Obiski v zunajbolnišničnem zdravstvenem varstvu zaradi boleznih obtočil po spolu in statističnih regijah, Slovenija, 2020.....	2-16
2.4.1 Tabela 8: Delež prebivalcev (25–74 let), ki so poročali o posameznih ugotovljenih dejavnikih tveganja in boleznih obtočil¹⁾ po statističnih regijah, Slovenija, 2008, 2012, 2016, 2020	2-17
2.4.1 Tabela 9: Število koledarskih dni nezmožnosti za delo na zaposlenega (IO) za PDČ zaradi boleznih obtočil po spolu in po statističnih regijah delodajalca ¹⁾ , Slovenija, 2020	2-19
2.4.1 Tabela 10: Hospitalizacija zaradi boleznih obtočil po spolu, Slovenija in nekatere države EU, 2019	2-20